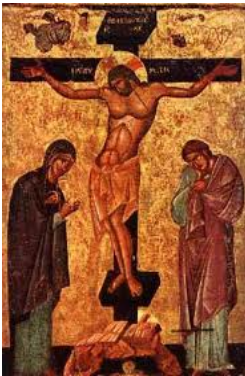

ዓርቢ ስኞለት

ሚያዝያ 20 2011 (4/28/2019)

ተፈጸመ

ንባባት: ኢሳያስ 52:13-53:12፤ ዕብ 4:14-5:9፤ ዮሐ 19:16-37

ሎሚ አብዚ ቅዱስ ቦታ ምሉእ መዓልቲ ነቲ ክርስቶስ ምእንቲ ድሕነት ነፍሲ ወከፍና ኢሉ ዝተቐበሎ ስቓይን ስኞለትን ሞትን እናዘከርና ኣብ ልብና ኣቲና ነቲ ኣምላኽ ምእንቲ ድሕነትና ኢሉ ዘርአዮ ፍቕሪ ዘኪርና ንጽልን ንልምንን ኣሎና። ፍቕሪ ዘሳቂ እንተ ዘይኮነ ፍቕሪ ኣይኮነን ይብሃል። ክርስቶስ ኣብ መስቀል ተሰቂሎ ተሳቑዮ እዚ ብእምነትና መግለጺ ዓሚቕ ፍቕሪ ንብሎ ዝኾነ ፍቕሪ በዚ ክመዝን ይግባእ። ኣብ ግላውን ሓባራውን ሕይወትና ዋጋ ፍቕሪ ነቲ መሪር ጸገማት ብፍቕሪ ክንዛዝሞ ከሎና፤ ንኹሉ ዝወረደና ግፍዕን ውርደትን ምሒረ ኣሎኹ ኢልና ምስ ከኣልና፤ ነቲ ብዘይ ሓንቲ በደል ስምና ዘዋረደ፤ ውርደትናን ስቓይናን ዝተመነዩ ኣብ ክፍኣት ተሸሚሙ ውድቀትና ሞትና ዝተመነዩ ምሒርናን ኣፍቂርናን ምስ ከኣልና ፍቕርና ኣስር ክርስቶስ ዝኸተል ኮይኑ ንረኽቦ።

ኣብ ወንጌል ዮሐንስ 19:30 ኢየሱስ ንኹሉ ከምቲ ሰማያዊ ኣብኡ ዝደልዮ ምስ ገበረ “ተፈጸመ” ከም ዝበለ ነንብብ። ብሓንቲ ቃል ብግሪኽ “tetelestai” ብዝብል ተገሊጹ ንረኽቦ። ተፈጸመ ክብል እንከሎ እንታይ እዩ ዘስምዕ?

ኣብ ቅድስት ሃገር ብሊቃውንቲ ኣብ ዝተገብረ ኣርከሎጂካዊ ኩዕታ ሓደ መኻፈልቲ ቀረጽ ከም ቤት ጽሕፈት ዝጥቀሙሉ ኣብኡ ብዙሓት መዛግብን ብግዚኡ ዝነበረ ኣተሓሕዛ ገንዘብ ከመይ ከም ዝነበረ ዝገልጽ ረኺቦም። ክልተ ናይ ከፈልቲ ቀረጽ ዝርዝር ዝሓዘ መዛግብ ተረኺቡ ኣብታ ሓንቲ ኣብ ልዕሊኡ “tetelestai” ዝብል ጽሑፍ ነሩ። እዚ ኸኣ “ኩሉ ዝኸፈሎ” ማለት እዩ። እዚ እም ሰባት ወላ ሓንቲ ኣይእወዱን እዮም ኩሉ ዝኸፈል ከፊሎም ማለት እዩ። ኢየሱስ “ተፈጸመ” ክብል እንከሎ እንታይ እዩ እቲ ዝተፈጸመ? እቲ ብሰንኪ ኃጢአትና ኣምላኽ ዝእውደና ዕዳ እዩ ተኸፊሎ፤ ብምልኡ ተኸፊሎ።

ኣብ ርድኢት ኣይሁድ ኃጢአት ክኸፈል ዘለዎ ዕዳ እዩ። ኢየሱስ ኣብ ትምህርቱ ዝመሳሰል ቃላት ይጥቀም ነሩ ማለት ኃጢአት ዕዳ እዩ፤ ሕድገት/ምሕረት ከኣ ናይ ዕዳ ሕድገት/ምሕረት እዩ። ኣብ ሓደ ዝሃቦ ምሳሌ ብዛዕባ ሓደ ብጎይትኡ ኩሉ ዕዳኡ ዝተሓድገሉ ግን ንብጻዩ ከምቲ ዝተማሕሮ ክምሕር ዘይክኣለ ነገሩ። እዚ ዝነግረና ብኣምላኽ ምስ ተመሓርና ንሕና እውን ንኸማና ዝበለ ሓውናን/ሓፍትናን ክንምሕር ከም ዝግብእና ንምግላጽ እዩ። ኣብ ዝመሃረና ጸሎት “በደልና ሕደገልና ንዝበደሉና በደሎም እምንቲ ክንሓድግ” እናበለ ምሂሩና። ኢየሱስ ኣብ ትምህርቱ ብዛዕባ ምስ ኣምላኽን ብጸትናን ዘሎና ርክብ ክገልጽ እንከሎ ፈሊጡ ቋንቋ ነገዶ/ሸቃጦ ይጥቀም። ኣብ መስቀል ክመውት እንከሎ “ተፈጸመ” ክብል እንከሎ ኩሉ ተኸፊሎ ማለቱ እዩ። ኃጢአትና ብምልኡ ተኃዲጉልና እዩ፤ ኩሉ “ተፈጸመ” እዩ።

ስለዚህ ነዚ ናይ መወዳእታ ሓሳብ ኢየሱስ ከመይ ኢልና መልሲ ንህበሉ? ክነስተውዕለሉ ወይ ክንዝክሮ ዘሎና “ኃጢአትኩም ክጎደገልኩም” እዩ ዝብል ተስፋ ኣይኮነን” ከምኡ ውዕሊ ዘለዎ “ኃጢአትኩም ክጎደገልኩም እዩ ከምዚ እንተ. . .” ሓሳብ ኣይ ኮነን። እሞ ከመይ ናበልና ክንምልሶ ይግብኣና? እንታይ ክንገብር ኣሎና? ሓንቲ ክንገብራ ዘሎና “ኣሜን ኢልና ከም ዝበልካዮ ይኹን ምባል ጥራሕ እዩ”። ክንገብሮ ዘሎና እዚ ኹሉ ዝገበርክዎ ኃጢአት ክበዱን ሳዕቤት ብዘየገድስ ንኣይ ጥራሕ ዝምልከት ከም ዝኾነ ክኣምን ኣሎኒ። ኃጢአተይ ኩሉ መጠኑ ብዘየገድስ ተማሒረ ተሓዲግለይ እዩ። ኣነ ክገብሮ ዘሎኒ “ከመስግን የቐንየለይ ኢየሱሱይ” ምባል ጥራሕ እዩ። ምሉእ ሕይወትካ ንኢየሱስ ቦቲ ዝተገብረልካ ምምስጋን ክትምሃር ይግባእ። በዚ ምኽንያት እዩ ሰንበት ሰንበት ቤተ ክርስቲያን እንኸይድ። ቤተ ክርስቲያን እንኸይድ መስዋዕቲ ቅዳሴ ክነዕርግ ንሱ ኸኣ “ምስጋና” “Eucharist” ማለት እዩ። በዚ ምኽንያት ኢና ንኸልኦት ክነፍቅርን ሕያዎትን ክንከውን ዘሎና።

ኢየሱስ ኣብ መስቀል ዝለዓለ ፍቕሩን ሕያውነቱን ድሕሪ ዘርእየኒ ኮይኑ ከመይ ኢሊ እሞ ኣነ ኣብ ንኣኸቱ ነገራት ኣብ ዕለታዊ ሕይወተይ ንከማይ ዘመሰሉ ፍቕርን ሕያውነትን ዘየርኢ? በዚ ምኽንያት ኢና ብዝኾነ ምኽንያት ኃጢአት ካባና ክነርሕቕ ዘሎና። ኢየሱስ ንኹሉ ዕዳ ኃጢአተይ ኣብ ቅድሚ ኣምላኽ ክኸፍሎ ዝግብኣኒ ድሕሪ ከፊሎላይ ኮይኑ ኣብ ካልእ ዕዳ ኃጢአት ዘኸይድ ምኽንያት የብለይን። ንክፍኣት ንጥልመትን ክሕደትን ካባይ ከርሕቕ ዝክኣለኒ ክገብር ይግብኣኒ። ምእንታይ ዝተኸፍለ ውርደትን ስቓይን ሞትን ከስክፈኒ ይግባእ። ሓንቲ ከምዘይተገብረለይ ኮይነ ክነብር ኣይግብኣንን።

ኣብ ቅድሚ መስቀል ደው ኢልና ክንስተንትን እንተ ኸኣልና ንኹሉ ዕዳ ኃጢአትና ዝኸፈለ ክንርኢ ክንክእል ኢና። መስቀል ዓቢ ትምህርቲ ዝሓቐፈ ወዲ ኣምላኽ ካብ ሞት ናብ ሕይወት ካብ ጸልማት ናብ ብርሃን ዝኣቶናሉ ዘዘኻኸር ስለ ዝኾነ ደጋጊምና ክንርእዮ ይግባእ። ኣብ ታሪኽ ክርስትና ጥቅምን ትርጉምን መስቀል ብዝያዳ ስለ ዝተረዳእና ዝለዓለ ክብርን ትርጉምን ንህቦ መሰረቱ ከኣ ኣብቲ ክርስቶስ ዘርኣየና እዩ። ንኹሉ ብመስቀል ንጀምሮን ንዓጽዎን። ኣብ ገሃውትና ኣብ ክሳድና ኣብ ኣልባሳትና ምልክት መስቀል ንገብር እዚ ኸኣ ነቲ ብክርስቶስ ዝተገብረልና ክንምስክር ንማለት እዩ።

ቅ. ጳውሎስ “ንሕና ግና ነቲ ንኣይሁድ ዕንቅፋት ንኣሕዛብ ከኣ ዕሽነት ዝኾነ ዝተሰቐለ ክርስቶስ ንሰብኽ ኣሎና” (1ቆሮ 1:23) እናበለ ንሰቐለት ክርስቶስ ምስባኽ ንኣና ንክርስቲያን ዓወት ከምዝኾነ ይገልጽ። ሰባኸቲ መስቀል ኢና ምኽንያቱ መስቀል ዓወት ሰላም ድሕነት ስለ ዘምጽኣልና።

ካብ ኢሳያስ 52:13-53:12 ዘሎ እንተ ኣንብብና ዝበለጸ ትንቢት ብዛዕባ ስቓይት ክርስቶስ ነንብብ። ብዛዕባ ሕማማት ኢየሱስን ምእንቲ ኃጢአትና ከም ዝተሳቐየን ይነግር። “እቶም ህዝቢ ምስ ረኣይዎ መልክዕን ውቃዕን ኣይነበሮን፤ ንዑቕን ብሰብ ድርቡይን ነበረ. . . ብሓቂ ንሱ ንሕማምና ዮሮ፤ ንስቓይና ኸኣ ኣብ ነፍሱ ጸዓዮ. . . ንሱ ብሰንኪ ገበና ቆሰለ ብሰሪ ኣበሳና ድማ ተኸትተ፤ ንሕና ሰላም ምእንቲ ክንረክብ መቐጻዕቲ ናብኡ ወረደ ንሕናውን ብስንብራቱ ሓወና. . . ናብቲ ዚቐተለሉ ቦታ ንቲቶም ወሰድዎ እሞ ቀተልዎ. . . ንብዙኃት ኬጽድቕ ኣበሳኦም ድማ ባዕሉ ኺፀውር እዩ” (ኢሳ 52:14፣ 53:4-5, 8,11) ዝብል ብንጹር ንኢየሱስ ዘመልክት ነንብብ።

ንስቓይን ሰቐለት ክርስቶስ ከስተንትን ዝኸኣለ ኣብ ኣምላኽ ክምለስ ጊዜ ኣይወስደሉን እዩ። The Passion of the Christ” እትብል ምርኢት ብ2004 ምስ ወጸት ብዙሓት ልቦም ተተንኪፎም። ሓደ ኖርወጃዊ ደጋፊ ናዚ ዝኾነ ብ1994ን 1995 ኣብ ዝተገብረ ሰላማዊ ስልፌ እናተገብረ ቦምባ

ዝደርበዩ ነዚአ ናይ ክርስቶስ ሕማማት እትገልጽ ምርኢት ምስ ረአየ ባዕሉ ኣብ ፖሊስ ቀሪቡ ንሱ ነቲ በደል ከም ዝገበረ ተአሚኑ። ከምኡ ኣብ መጋቢት 2004 ኣብ ተክሳስ ኣመሪካ ሓደ ንግድ 19 ዓመት ነፍስ ጸር ዝቐተለ ነዛ ምርኢት ምስ ረአየ ባዕሉ ተናሲሑ። እዚ ኹሉ ዝሕብሮ ክርስቶስ ምእንታና ዝተቐበሎ ስቓይን ሞትን ስቕለትን ክንርኢ እንተ ኸኣልና ክካብ ኃጢአትና ክንሳሕ ኣይ ከብደናን እዩ። መስቀል ኣብ ንስሓን ፍቕሪ ኣምላኽን እዩ ዝመርሓና።

ብዙሕ ጥቕስታት ካብ ቅዱስ መጽሓፍ እንተ ኣንበብና ሓደ ብግሉጽ ዘዘኻኻኑና ሞት ኢየሱስ ንኃጢአት ከም እንሓድግ ዝገልጹ እዮም።

“ንሕና ብክርስቶስ ተኻፊልቲ ጽድቂ ኣምላኽ ምእንቲ ኽንከውን ኣምላኽ ነቲ ኃጢአት ዘይፈለጠ ኣብ ክንዳና ኃጢአተኛ ገበሮ” (2ቆሮ 5:21)። “ካብ ኃጢአት ርሒቕና ብጽድቂ ምእንቲ ክነብር ንሱ ባዕሉ ንኃጢአትና በቲ ኣብ መስቀል ዝተሸንከረ ሰብነቱ ጸሮ። ብቕስሉ ኢኹም ዝሓወኹም” (1ጴጥ 2:24)።

“ክርስቶስ ሓንሳእ ንሓዋሩ ምእንቲ ኃጢአት ሞተ፥ ናብ ኣምላኽ ምእንቲ ከቕርበና ጸድቕ ከሎ ምእንቲ እቶም ኃጥኣን ሞተ፥ ብሥጋ ሞተ ብመንፈስ ግና ሕያው ኮነ” (1ጴጥ 3:18)።

ጳውሎስ ከምዝብሎ ክርስቶስ ኣባና ክነብር ኃጢአት ካባ ንሙት ማለት ንክርስቶስ ቅድም ሰሪዕና ቅዱስ ሕይወት ንንበር።

“ክርስቶስ ተሰቕሎ እዩ ኣነ ኸአ ምስኡ ተሰቕሎ እዩ፥ ደጊም ክርስቶስ እዩ ኣባይ ዝነብር ዘሎ እምበር ኣነ ኣይኮንኩን ዝነብር ዘሎኹ” (ገላ 2:19-20)። “እቶም ናይ ክርስቶስ ዘበሉ ኸአ ነቲ ሰብኣዊ ባህርዮም ምስናይ ፍትወቱን ትምኒቱን ሰቕሎምዎ እዮም” (ገላ 5:24)።

ኣብ ሕማማት ኢየሱስ ክነስተንትን እንከሎና ኣብ ንስሓ ኃጢአትና እዩ ዝመርሓና፥ ንኃጢአት ሕቕና ሂብና ካብ መስቀል ከም ሓደስቲ ሰባት ንጀምር።

ብሓቂ ንሱ ንሕማምና ሶሮ ንስቓይና ኸአ ኣብ ነፍሱ ጸዓዮ. . . ንሱ ብሰሪ ገበና ቕስለ ብሰሪ ኣበሳና ድማ ተኸትከተ ንሕና ሰላማ ምእንቲ ክንረክብ መቕጻዕቲ ናብኡ ወረደ ንሕናው ብስምብራቱ ሓዌና” (ኢሳ 53:4-6)።

ኣብዚ ዋጋ መስዋዕትና ዝተኸፍለላ ዕለት እምብኣር ነቲ ዕዳና ኹሉ ብሕማሙን ስቕለቱን ሞትን ዝኸፈለልና ኢየሱስ ሎሚ ነፍሲ ወከፍና ከከብ ዘሎናዮ ዕዳ ኃጢአት ወጺእና ምስኡ ንኃጢአት ንሙት። ነቲ ንሱ ዝገበረልና ኣሚናን ተቐቢልናን ሕይወትና ሓዲስና ሕይወት ኣሕዋትና ንሓድስ።

ምስ ማርያም ጉዕዞ ቀራኖዮ ንተሓሓዞ እሞ ኣሰንይና ንበላ ሽዑ ንዕዳ ኃጢአትና ካብ እቲ ምእንታና ክብጀ እንከሎ ኣብ ሕቕኡ ዝተቐበለት ክተማልደልና እያ። ኦ ቀዳመይቲ ንጉዕዞ ቀራንዮ ዝተጎጎዝኪ ኣደና ሎሚ እውን ንጉዕዞ ሕይወትና ሓድስልና ኣብ ቅድስናን ሰላምን ክንኣቱ እሞ ምላኽን ምስ ወድኽን በዚ ብሩኽ ሶሙነ ሕማማት ብምሉእ ክንሳሕ እሞ ምስኡ ከም እንትንሥእ ግበርና።

ምእንታና ኣብ ኣምስቀል ዝሞተ ኢየሱስ ሎሚ እውን ከም ምሕረቱ እምበር ከም በደልና ከይክደና እናጸለና ብሩኽ ትንሣኤ ይገበረልና።

ኣባ ንጉሠ ፍሥሓ